

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קסוי, קאהנייט

Varsha, 629 = 1869

ד תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

צ"ל "באידן ארדם", פי' בידי אחזיק אותם ואנהלם כאב לבנו בהשגחה נפלאה.

דאיך (נמד' יא ח) דאיך במדוכה (שטאָססען, שטאמפֿען) כע' דך א'.

דאנא (מנחות עז.) כי היכא דלא ליטמו ליה דיאנא *danno* בל' איטאלי' (פֿערלוסט, שאַרען) [ובל'ר *damno*] נוק והפסד, עי"ע זיונא לקמן.

דאוסינוס (ירו' סוף ע"ז) נחתון לחמת גרר כו' ושאלון כסף מן אלון דאוסינוס; נראה שצ"ל "דמוסינוס" מע' דמס ג' (באָדער) עו"ג בלנים בעלי מרחצאות.

דאיין (מקלים כח ז) ודאיין לב (פֿריי-ליך) כע' דין ג.

דאיר (ירוש' ז"מ ה) ביתא עם דיירא דאיר (דויער האַפֿט) פיר' מתקיים.

דיארטיה (סה"כ, אחוז) קניגין מכללה ודיארטיה עתידים מן בלטוורא דא דיתתו ויטורד זה שטיהם אחריהם בים; [משפט שלם הזה המדבר מענין צידה וקניגין, איננו מובן מפני רובי המעיות שבו, ומלים זרים, שלא נוכל לחקרו, אחרי שלא נדע רעיון וכוונת הדורש].

דבא (א) דבא תר' תא הרצים (מ"ח יד כז) דובא דרהטיא; צ"ל, דוכא" (אַרט) מע' דך ג.

דבא (ב) דבא (צכאָסית לו ז) ית דבהון (גערוכט, איבעלע נאָ-רעדען).

דובא (איכס ג י) דובא מכמן הוא (באָר) מין חיה טורפת.

דבב (א) דבב (ירוש' עירובין ז) דבובת לחברתה (געהאַסט, גע-פֿיינדעט) שנואה.

דבב (ב) דבב (ירו' שקלים ז) כיון שמניח כו' מיד דובב, (בעוועגען, רעגע) ענין תנועה ורחישה של איזה דבר.

דבו

וטומש פתו בו.

גרפוס (ירו' ר"ה ח) עי"ע אנרפוס.

גרר (א) גרר ת"י מעלה גרה (דנכיס יד ז) מסיק גררא, וי"ג גררא (געקויעטע).

גרר (ב) גרר (ז"מ ד:) אנב גררא (מיש ציהען) במשיכה עם הדבר השני. (ע"ז כד.) גרים גרורים; פי' נגררים עמהם מעצמם.

גרר (ג) גרר ת' יפטירו בשפה (מקלים כז ח) מתגררין בספותיהון; יתרגם יפטירו כמו בל' רומי *petere* (אַנגריי-פֿען) מע' גרה.

גרש (א) גרש (ת"י ויקרא ז יד) גרש פרוכין (צערמאַלמעט) ל"מ.

גרש (ב) גרש (ירוש' כתובות יב) ואין אמות אתון גרשין לי; צ"ל "שרגין" (גליטשען, שלעפּפען) ענ' החלקה ומשיכה, עי"ע שרג א, ולקמן ע' שר ה.

גשגש (וי"ל ח) שהתחיל רוח"ק לגשגש בשמשון; כמו "לקשקש" [ולפעם] (קלאַפּפֿען, זיך ערוועקען) ענין התעוררות.

גשמא (עירובין קא.) דלת אלמנה דלית לה גשמא; לדעתי הוא כמו "גשמא" (ז"כ כו) הדלת הזה מי מעמידו שגמיו, עי"ע לקמן.

גשש (ז"כ כז) לב' אתליטין שהיו מתגוששין (שטאָססען, באַקסען) מע' גש ב.

גות (ירוש' סויות ד) שלה גותיין; כוחיים, עי"ע גנת לעיל.

ד

ד כמו בל"מ "אשר" או שו"ן השמוש (דענן, דאסס, וועלכער).

דאב (איוב מא יג) תרוץ דאבונא (שמערץ, קוסמער) ל"מ.

דאדין (סה"כ, אתי מלבנון) דאדין ארדם ואינם מאמינים; אולי

דבו (סה"ר, כמעט) כבין דבו לכלב (וואַלף) זאב.

דובנא (ויקרא עו ד) דישכב עלוהי דובנא (זאממען-שליימ-פלי-סינער) זב.

דבורא (ת"י שמוח לד כח) עשרתי דבוריא (אויסשפרוך, בע-פעהלע).

דובר, ע"ע בחובר.

דבר (ז"ר מה) (הנשים) אסטמנות ודברניות (שוואַמזערן, בע-רעדזאס).

דברי (יכוש' שנת ה) ודתורתא דברי (ביענע) דבירה. (דנריס א מד) כמא דמנתוזן דברי תא.

דברון (ע"ז מז.) דברונא דמיא (לוי-טונג, שטראַמטונג) מע' דברג.

דבריקא (ז"ר לו) צבועים דבריקא; צ"ל "ברדיקא" *viridicus* (גרינליך) ע"ע.

דגזר (ינמות עט.) ודלמא דוגזר בעלמא; צ"ל "רנגר" (טאג-לאָהנער) ע"ע.

דגמסים (תל"ש ז ח) כתב בדגמסים [או "דנטאסים"] צ"ל "דימנסים" *diataxis* (פֿעראַרדנונג, בעפֿעהלע) צוויי ופקודה.

דגלת ת' חדקל (נרלשית ז יד); ובל"י *tygris* (טיגריס) שם נהר בארם נהרים.

דגמשרין (ילמד' סקודי); צ"ל "דוגמא נטורין" עיין השממות ולעיל בע' נטר.

דגמן (מד' סהלים קיח) שהוא (גוג) עתיד לפרוש דגמניות על כל המדינות; אולי צ"ל "דגמניות" *regimentis* (דירעקציאן, רעגירונג) סדרי ממשלות.

דגש (יכוש' נרכות ז) ובלבד שידגוש ברל"ת (נאַכ־דריקליך זאגען) בחוקה ובכרור.

דד (סה"ר, ברם) ידודן בהם ממדין

פסקין; פ"י משייכים גורל (לאַאָזען) מל"ם (יזאל דג) ירו גורל.

דדאן ת' יסרוני (סהלס פז ז) דדאן, ו"ג דדאן; אבל צ"ל "דדאן" (ציכטיגען) מע' רד ב.

דהיא או דחיא, ת"י איה (ויקרא יא יד) דהיא טרפיתא; שם עוף טורף.

די (יכו' סרומות ס) די לא כן; כמו "דאי" (רענן, אָב).

דיה (יכוש' סרומות ג) ענבים דיהות ונתקות את היין (שוואַך) רפ"ם ורכים מע' דיהא שאח"ז, ומע' דיה לקטן.

דיהא (יכוש' ז"כ ח) לית דיהא סוגין מיניה *dou* (צווייפֿעל; שוואַך) ענין ספק ורפיון הדבר, ומוזה בירושלמי (גיטין ג) בשמצאו חומץ דיהא (אונעכט, שוואַך).

דיהר ת"י (נרלשית כה לג) כיוס דיהי; כמו "דיכו" (רעזער) ע"ע דך ד.

דהך בקצת תרגומים במקום "דחך" (שפאַמטען) ע"ע.

דהון (יכוש' ע"ז ג) לדהון של מימי רגלים, כע' הרהון *urina* (צו אורין געהערענד). עביט וכלי השתן.

דווא (ת"י ויקרא כ יח) אתתא דוותא (בלוט-שליימ-פֿליסיגע) נדהחבה.

דוושא (נ"כ כב:) משום דוושא (טרעט-טען) דריכה ברגל מע' דשג.

דח (ינמות פ:) כל שש"ו דוחה, גיר' הערוך, דוהה", כע' דיהא לעיל (שוואַך) רפה כמים ואין חלקיו קשורים זה בזה.

דח (קה"ר, טיב שם) שמן הטוב נופל על המים ונרוח (איזט פֿליכטיג) פ"י כל השמנים המריחים אם לא יסגרו בכלי, הם נרחים ועפים מעט מעט לרום האויר.

דחיא (פסית' איכה נד) קריה עליוה, קרתא דחיתא (ל'סטין) מע' דחך ודחון.

דחלא

דחלא (שמות כ כ) דחלן דכסף כו' (גאטצען) אליל .

דחף ל"ם (חסכו ו יכ) והמן גרחה (שטאסען, דרינגען; איילען) .

דחש (ינו' ז"מ ט) הוו דחשין כו' כרין אנון דלילין (דיכט) כע' דחם .

דיובי (ינו' סוף עירוז') מעלין בדיובי (העבער) כע' דיופי .

דיודין (ינו' סנה' ח) נסבת דיודין ועברת שורו; אולי צ"ל "זודיין" (שפיזע, נאהרונגס-מיטטעל) מיני מזון למאכל .

עיי"ע זוד א .

דיומדין (ינו' שביע' ז) ; צ"ל "דימורין" *diamoron* (מזילבעער-זאפט) משקה עשויה ממין תותים .

עיי"ע דימדין .

דיוסטוסו (שמו"ר לא) לא' שלוחה מן דיוסטוסו; צ"ל "דנסטוסו" *δαιουστου* (וואוכערער, גלייביגער) מלוה .

דיוסקוס (שמו"ר טו) נתמלא דסקים של לבנה . (ז"ר יח) דיוסקים אחד טעון בי"ו מוטות *δισκος* (וואס שייבענפארטיג איזט) דבר שטחי ועגולי, גם שולחן מתבנית זה .

דיופמא (ספרי דברים) קובע דיופמין ומחלק (לאגנדעס-ראַטעהע) כע' דפטיא לקמן .

דיוקן (ז"ק קד:) אין משלחן מעות בדיוקני (ויגעל, וואפפען) חותם וצורה .

דיור (ס"י זכאש' מד יח) צדון מן דיור (איינוואַהנער) מע' דר ב . דיורין (וואַהנגג) .

דיוותא (וי"ר כ) וי על בריה דדיוותא; כמו "ודיוותא" כבחרגים (זכא' לה יח) בר דוי (שווערמוטהיגע, לידענדע) .

דימי (ריש אס"ר) תלואים לך מנגד, זה שהוא נחון בדימי של קסרין; אולי יש לגרום "ברימי" *rota* (ראד אָדער טאָרטור אַלס לייב-שטראַפֿע) :

דיוג (גדה לד:) דרייגי במצות (זיך בעקיסמערן) מל"מ דאג .

דייה ת"י זוב (ויקרא טו ג) דייה (פֿליעסען) .

דיוקי (שמו"ר יט) ועשיתי דיוקי שלהם *dixaiō* (רעכט, ביליג) הצדק והיושר .

דירושין (ז"ר סד) ; צ"ל "דייטרושין" עיי"ע .

דויתבום (ספרי האזינו) בא דויתבום שלו והרשת נהונה ביד אחר; יש לגרום "דויתרום" *δευτερος* (נאַכשטעהנדער, ד' צווייטע נאך יעמאנדעס) השני הבא למלא מקומו .

דויתיקי (קס"ר, ועוד ראיתי) אמר הקב"ה דכמא (של זכריה) הא ענתא דתיגבו דויתיקי דידך, לדעתי צ"ל "דיקית" *δικαιωσι* (רעכטמעסיגע פֿאַרדערונג, אנשפּרוך) תכיעה .

דוך (כמ"ר ז) נשיא נשיאי כו' דוך דוכנין (אַבער-גענעראל) מע' דכס .

דך (עזרא ד) קריתא דך (ריעוע) זאת .

דכן (דני' ז לא) צלמא דכן רב (ריעוער) בע דך ד .

דכן (פסח' עז') משקה בית מטכחיא דכן (ריין) טהור, כע' דך ב' .

דכרן (ז"ר ע.) את סבר דאנן דכרין דכוותכון; זכרים; בויעלים וגואפים, כמלת *ανη* בל"י (מאנן; ביישראַפֿער) .

דכותא (ויקרא יז ד) יומי דכותא (רייניגונג) כע' דך ב' .

דל (ז"ז ח) דליוה לפלגא (אויפֿהעבען) ענ' בטיל וכחילה, מע' דל א .

דלג (שס"ג ז ה) מדלג על ההרים (היפֿפֿען, איבערשרינגען) ענ' קפיצה והעברת דבר .

דלדל (הערצאבהענגען) בע' דל ד; ויש שענינו (ערשאַפֿפֿט . אַרם) בע' דל ה .

דלחת ולחשוף מים (יסע' ל יד) למדלח מין

סיין (שאפפֿען) לדלות, וי"ג למזלח : דלר (יכו' ז"מ ט') כדון אנון דלילין (דיון טיטער) בריוח ולא דחוק.

דלם (פסח' מ:ז) ואין בה דלם; צ"ל דלוס "dolos" (בעטרוג, ליסט) עי"ע.

דלמיא (יכו' כלא' ט) הברדסן דלמיא; מן בגד צמר לאנשי חיל בכובע (קאפצע) מחובר לו, בע' ברדס.

דלוף (צ"ר עג) דלוו ודלוף; כע' דלב א (קליידער-בוים, פלאטאנע) ערמון בל"ם.

דולפקום (ספרי תל"ה) או הדולפקום לגמלים (אינם כלאים?) צ"ל "לובדקום" מין חמור, עי"ע.

דלק' ת' תרדוף (איכה ג טו) תדלקינון (פֿערפֿאלגען, נאכלויפֿען); וי"ם כן (משלי כו כג) שפתים דולקים (געלייפֿיג).

דלקתא (דנריס כה כג) בקדחתא ובדלקתא (היטצפֿיבער) דלקת.

דלית בע' דל א.

דל"ם (הנק' ז יט) לאבן דומם (שטיל, שווייגענד); (ת"י שמו' טו טז) ידמטון כאבניא.

דמא (צרא' לו לה) ית כתונא ברמא (בלוט) דם.

דמדם (יכו' סרומ' ה) ואפי' מדומדם (פֿערווירט, פֿערוויסטעט) מל"ם (יכמיה ח יד) הדימנו; ענ' בלבול ומעות.

דמו (דנריס ד טו) לא חזיתון כל דמו (בילד, פֿיגור, עהגליכקייט) דמות ודמיון.

דמכא (תהל' קמט ה) על דמכהון (בעטט, לאגערשטאמטע) משכב.

דמין (אס"ר, מהר קח) דהוא גברא מיעביד דומין פנטין dominus (הערר) אדון ומושל [פנטין] παντοιος (מאניגפֿאלטיג) פ"י שר ומושל על דברים שונים.

דמנא (קדוס' כ) דשרי דיסנא ארישית כמו סדנא וסדין (היללע, שלייער)

דמום (מכילת', בחורש הג') נתנה תורה דמום פרהסיא במקום הפקר *δημος* (אפפֿענטליך) בפרהסיא [ומלות "פרהסיא במקום הפקר" שאח"ז הם נוספות לבאר מלת דמוס].

דמום (שמו"ר ז) ינתן בדמום *δημυσιος* (שמאדט-וואכע) בית הכלא.

דמע (יכו' כלא' ה) מיני דשאים כו' הדמוע והאמד; הוא מין דשא וירק.

דמעא (איכה ז יח) ספקו בדמען (טהרענען, וויינען); ובהשאלה למשקים (פֿליססיגקייט) שנוטפים כרמעות.

דון (שנה טז) דונו דני (יש בו משים דרכי אמורי) פ"י רש"י "התחזקו חביותי" ואולי הוא מל"ד *dano* (געבען) יתנו חביותי. לחש כי תרבה המשקה.

דין (דנר' יז ח) בין דין (פֿאָרשריפֿט, אורטהייל, פראָצעס).

דנא (יכו' סנהד' י) דנא מיול; כמו "דנא" או "דאי אנא".

דנא או דנן, ת' מלת "זה" (דאס, דיעוער) בע' דין ב.

דנגר (צ"צ קכז) דנגר בעלמא (מאָנלאָהנער) עי"ע רנגר.

דנטאסים לעיל בע' דנטסים,

דנרם (יכו' כמו' יז) אלבשוני דנרסי; צ"ל "ברנסאי" מין בגד, עי"ע בנרם.

דסיין (ת"י דנר' לג כה) דסיין עליהון טלא; צ"ל "רסיין" (בענעטצען, בעפֿייכטען) מע' רסס א.

דסימא (אי"ר, נחפשה) אית כרובא מרירין בסימא דסימא חמיע; צ"ל "כסימא" מל"י *οξύς* (זויער) פ"י יש מיני כרוב מרים מתוקים חמוצים וחמוצים מעט כמעט שאור.

דסנא (קדוס' כ) דשרי דיסנא ארישית כמו סדנא וסדין (היללע, שלייער)

דס (מכילת', בחורש הג') נתנה תורה דמום פרהסיא במקום הפקר *δημος* (אפפֿענטליך) בפרהסיא [ומלות "פרהסיא במקום הפקר" שאח"ז הם נוספות לבאר מלת דמוס].

דס (שמו"ר ז) ינתן בדמום *δημυσιος* (שמאדט-וואכע) בית הכלא.

דמע (יכו' כלא' ה) מיני דשאים כו' הדמוע והאמד; הוא מין דשא וירק.

דמעא (איכה ז יח) ספקו בדמען (טהרענען, וויינען); ובהשאלה למשקים (פֿליססיגקייט) שנוטפים כרמעות.

דון (שנה טז) דונו דני (יש בו משים דרכי אמורי) פ"י רש"י "התחזקו חביותי" ואולי הוא מל"ד *dano* (געבען) יתנו חביותי. לחש כי תרבה המשקה.

דין (דנר' יז ח) בין דין (פֿאָרשריפֿט, אורטהייל, פראָצעס).

דנא (יכו' סנהד' י) דנא מיול; כמו "דנא" או "דאי אנא".

דנא או דנן, ת' מלת "זה" (דאס, דיעוער) בע' דין ב.

דנגר (צ"צ קכז) דנגר בעלמא (מאָנלאָהנער) עי"ע רנגר.

דנטאסים לעיל בע' דנטסים,

דנרם (יכו' כמו' יז) אלבשוני דנרסי; צ"ל "ברנסאי" מין בגד, עי"ע בנרם.

דסיין (ת"י דנר' לג כה) דסיין עליהון טלא; צ"ל "רסיין" (בענעטצען, בעפֿייכטען) מע' רסס א.

דסימא (אי"ר, נחפשה) אית כרובא מרירין בסימא דסימא חמיע; צ"ל "כסימא" מל"י *οξύς* (זויער) פ"י יש מיני כרוב מרים מתוקים חמוצים וחמוצים מעט כמעט שאור.

דסנא (קדוס' כ) דשרי דיסנא ארישית כמו סדנא וסדין (היללע, שלייער)

דפרא (דמאי ה) חוץ משל דופרא; כמי
 "הו פרי" אילן נושא פרי ב'
 פעמים בשנה, עיי"ע דיופרא .

דצוצא (זכור' ח.) דצוצא דמת
 (קעכליין) אפרוח; נקרא כן
 על שם קולו ש מ צ י י ק (פיפעט) וכן
 בל' פולאניא *piskle* (קעכליין) מן
piskanie (ד' פיפען), וי"ג רצוצא ע"ע .

דקיא (אי"כ, חר בר נש) דקיא בלשון
 יון קורות *doxos* (באלקען)
 עיי"ע כפא .

דקל (א) (קס"ר, עת ללדת) מה
 דיקליה ירבה ציבחר; פי'
 המ"כ "אבר המוליד" עיי' ב"ם (פד.) .

דקל (ב) (חולין נח.) תרבא הנפל בדקולא
 (קעסעל) קלחת (ע' תוספת
 שם) .

דקקא (ינו' ר"ה ז) כהרא דקקא
 (קינד) פי' תינוק, מע' דקא .

דקוריון (ספרי סאזינו) שרץ דקוריון א'
 אחר בן ישראל בסוס להרגו
decurio (א' אַפֿעציר דער רייטערייא) .

דרא (א) (ינו' סנה' י') אס"ר חור
 כרפס) אית אתר דצווחין
 למרגליתא דורא (פערלע) .

דרא (ב) (קדוש' ע:) דורא דנתינאי
 (דאָרף) כפר, מע' דרא .

דרא (ג) (זמ"ז ז) לזרא שאהיה אותן
 [צ"ל עושן] דורא במעיהם;
 בל"ע דר"ן (ווירמע) תולעים .

דרא (ד) (פסח' נו.) אסא דרא; רש"י
 פי' הדם לח; אולי הוא מל"י
δραω (אבהויטען, שינדען) הדם מופשט
 מקליפתו .

דארבון או דרבון (תוס' שקלים ז)
 דריאבונות של זהב . (זכור'
 נח.) שקלים לדרבונות; כמו, דרכונות"

דראתא (שנס נח.) בדראתא (רייהע,
 ציילע) פי' בין השורות, מע'
 דרו .

דרבן (זכור' ח:) אשכח דרבאני
 מנוואי

שלייער) וי"ג "ריסנא" .
דספק (חולין עט.) סעיילת לי כודנייתא
 בדיספק (קוטשע) כע' דספק .

דסקנום (ינו' מע"ש ה) מעות של
 דסקנום, וי"ג "ארסקינום" שם
 מושל, עיי"ע .

דסקניתא (סנהד' סז:) וקס גמלא
 דסקניתא; נעשה הגמלא
 דף של גשר; וכן בל' פולאניא *deska*
 (א' ברעט) .

דסקום (אס"ר, אם על) ואני מכנים
 את האשה בדסקום (ברעט-
 פרעסע) כע' שלפ"ו, מין ענוי ויסורים .

דסקרין (ינו' סוטה ה) משער כהרא
 דסקרין *discus* (שייבע,
 שיסעל) והוא כמ"ד שם, כהרא לבנה"
 [והק"ע כתב, כמדת המרובע של סוחרי
 תבואה" ואינו טובן.] .

דסתק (ת"ט ו י) על מדינתא חדא
 או על דסתקא; בלס"ו דסת"ק
 (קלימא, געגענד) [ובש"ם (מגילה סו.)
 הנוס' "דסקרתא] ואולי צ"ל "דסתרקא"
district (בעצירק, לאַנדשטריך) נוף
 ומחוז .

דעה (שבע' לט.) על דעתנו (מיינונג,
 געדאנקע) .

דעיין ע"ע רעיון לקמן .

דעדך (משלי טו יח) מדעדך חרתא
 (לעשען, שטיללען) ל"ם .

דפטיא (ת"י דבר' ח ח) וקבעו בה
 דפטיא ופלגוהא; כמו, "הפטיא"
 (לאַנדעס-ראַטהע) עיי"ע .

דפיא (תה"ל ז) תשויו דפיא (פֿעהלער,
 אַנשטאַטיגעס) דופי .

דפסלכיון של אלכסנדרי (תוס' סוכה
 ד); צ"ל "דיופליסטון"
 כבש"ם (טס נח.) עיי"ע .

דפום (ת"י זכ"ל מע יח) מדמי לדפום
 ענבין (פרעססע) מכבש .

מגוואי; בל' פרס דרבא"ן (טהור-היטער) שימר הפתח.

דרג (חוס' שביע' ג) ולא ידחג (שיעפ-שניידען) ענ' חתך בשפוע כסולם וסדרגה.

דרגון (כמ"ר ד) שיהיו עושין דרגון לפניו *dragon* (לייכטע רייטער) חוכבים לפני המ'ך ושימרי ראשו.

דרד תי' ורשנו (כמ"ר דיג) וידרוון (רייניגען פֿאַן אשע).

דרדר (סה"ל, גנת אגוז) את נוטל (אגוז) א' מן הכרי וכולם מדרדרים (קלאַפּערן) מתגלגלים ומשמיעים קול.

דרדר (גיטין ע.) מאי דדרא; מוריקא דחוחי; מין כרכום גרוע, כחריע.

דרך (חס"ר, ויהי בימי) דורכואית עם דורגיות עתידות להיות מצויות למלך המשיח; צ"ל, הדיוכואות.

דרך (וי"ר כז) דרכת עד דחסיל. (ירו' מע"ש ד) ההוא גברא יתיב מדרך (רוהען; ווארטען) ענ' מנוחה; והמתנה.

דרכסון (ירו' כלא' ט) ומנעלות הפנון דרכסון; צ"ל, דרדסין" (צייג-שוה) ע"ע וע' פנון.

דרמינן (ירושלמי שביעית ז) דרמינן שרי; צ"ל, רודוסירון" *rhodo-myron* (ראָזען-זאַלבע) מין משחה עשויה מורדים.

דרם (ירו' קדוש' ח) ג' דורסים מעה; ובש"ס (שס יב.) ב' דורסים למעה *darius* מין מטבע. ע"ע הדרם.

דרורין (חוס' ע"ז ס) צ"ל, דרורין" (מאַנגע) כבש"ס (ע"ז לכ.) עי"ע.

דש (וי"ר כז) אלא שדשו בעקב (פֿאַרמ-שטאַסען; ניכט אכטען) ענ' ביון והרחקה, בלי שימת לב לדבר. (ירו' פסח ח) סבא אכול ואדיש.

דשר (ת' חסמר לו) ודשרין סנלגלין דכסף, וי"ג, כשרין" (באלקען) קורה, עי"ע.

דת (א) דת (דניאל וו) בדת אלהה (גע-זעטן; גלויבען, ארט אונד ווייזע) כהודאת מלת, משפט".

דת (ב) דת (ירוש' חגיגה ב) הן דת אמר (דוא) כמו, דאת".

ה

הא (דמאי ב) הא אם הקדים (אבער) אבל.

האיך (ב"ק ו:) האיך דקא משלם (דער, דיעזער) כע' הך ב.

האיך (ת"י דנר' לז מט) לא כל האיך; צ"ל, הימך, עי"ע הימך לקמן.

האל (ת"י נר' לז כה) מן האל לנחלה (פֿערנער, ווייטער) כמו, הלאה".

האן (ירוש' קדושין ח) ההאן (דיעזער) אזל ברא וההין (יענער) אזיל ברא.

הובדא (חסמר ט ה) והובד נפשתא (אייסראָטטען).

הבדלה (ברכות נב:) בשמים והבדלה (אבשיעדס-זעגענשפורך).

הובריא (כ"ר מט) צ"ל, הווכריא" *eukaiρια* (רייכטהום) ע"ע.

הגה (א) הגה (מנסדקין ל.) ההוגה את השם; בל"ע הג"א (בוכשטאַכירען) לקראי ככתבו.

הגה (ב) הגה (אי"ר, כי לא יזנה) הגה את מכתן; מל' מוגג (צעררינען) ענין מסמס והשחתה.

הגזין (ירו' סומוס ח) שקץ בו' שבהגזין; מין שרץ ורומש.

הגיע (כ"מ קד.) אגע"י שאין בו אלא לתך הגיעו; ל"מ (חסמר ט כז) ומה הגיע אליהם (איזט געשעהן) פי' נגמר הדבר כאשר הוא.

הדא (ת"י נחלשיס ב כג) הדא זימנא; כמו